

# Chodoviny

ZPRAVODAJ ŘK FARNOSTI CHODOV PRAHA • L.P. 2022

2



## Přinášení darů

vánoční dětská mše svatá

24. 12. 2021 / KCMT



**19. 12. 2021**  
adventní koncert  
Shirim Ashirim



**23. 12. 2021**  
Betlémské světlo



**2. 1. 2022**  
Česká mše vánoční  
koncert



**13. 1. 2022**  
Zastavení u MT  
s odborníkem  
na pohřebnictví  
Tomášem Kotrlým



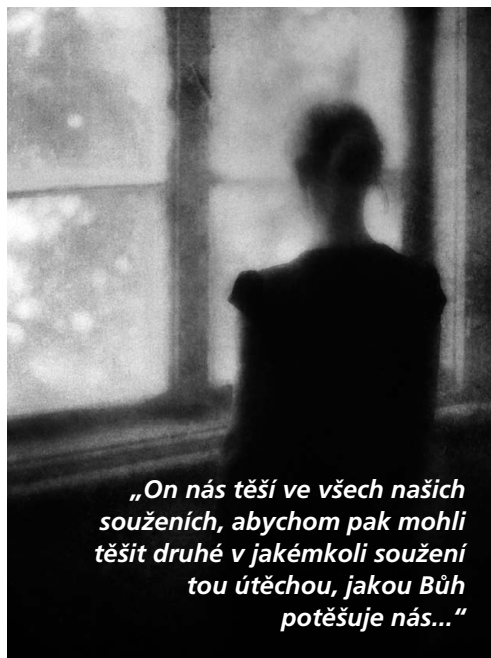


**„Zjistil jsem, že víru a útěchu tak nějak všichni potřebujeme.“**

Věta, která zazní z úst nepravého faráře v českém filmu ze šedesátých let s názvem *Farářův konec*. Děj snímku má vlastně jednoduchou zápletku: kostelník z velkého města je jednou zaměněn za pana kaplana, a když je vyhnán z kostela, kde kostelníčí, vydává se do malé vesničky, aby se tam vydával za faráře. Jeho působení je vlastně úspěšné, což je trnem v oku místnímu učiteli – představiteli pokroku. A ačkoli není hlavní hrdina čestným, co se týče svého kněžství, nehraje si na faráře, aby získával obdiv, pocty nebo jiné výhody. Vlastně velmi upřímně se snaží sloužit lidem, přibližovat k Bohu, např. když je s citlivostí, ale i pevností vybízí k polepšení.

Větu, kterou jsem citoval v úvodu, pak říká biskupovi, který se náhodou ve farnosti objeví a falešného faráře odhalí (neb dobře ví, že by měla být fara neobsazená a kostel prázdný). A na rozdíl od budovatelských sloganů, kterými se snaží své spoluobčany povzbuzovat zmíněný učitel a které vyznívají jako prázdná hesla, zní toto vyznání z úst falešného faráře upřímně a přesvědčivě. Rozhodně ne jako důkaz potřeby poskytovat pověstné opium pro lidi. Tento výrok je totiž opřen o skutečnou blízkost lidem, které je kostelník – farář schopen, když jako jediný tráví čas s babičkou, která má sice dostatek jídla, a dokonce v pokoji televizi, ale se kterou se nikdo doma nebaví.

*Dají mu jméno Emmanuel, to je Bůh s námi.* Naše víra není sladkým růžovým opiem, které bychom si ordinovali tváří v tvář těžkostem života. Je vírou, že i v těch všech průšvihcích stojí po našem boku Ten, který se nám stává blízkým. Když se stává člověkem, když sestupuje do vod Jordánu, plných smytých hříchů. Když se dotýká mrtvých, pozvedá hříšníky,



**„On nás těší ve všech našich souzeních, abychom pak mohli těšit druhé v jakémkoli souzení tou útěchou, jakou Bůh potěšuje nás...“**

pláče nad mrtvým přítelem, dává za nás svůj život. Ano, není to víra slibující útěchu šťastných zítřků pro všechny a napořád. O to víc mi ale přijde skutečnější a opravdovější.

*„Buď veleben Bůh, Otec našeho Pána Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy. On nás těší ve všech našich souzeních, abychom pak mohli těšit druhé v jakémkoli souzení tou útěchou, jakou Bůh potěšuje nás. Jako se na nás ze všech stran valí Kristovo utrpení, tak se nám také skrze Krista dostává všestranné útěchy.“* (2 Kor 1,3–5)

P. František

## SLOVO REDAKCE

*Milí čtenáři Fchodovin, v adventní době jsme četli krásné čtení z listu Tesalonickým (1 Sol 3, 12), líbilo se mi kázání otce Michaela, ze kterého teď připomínám některé myšlenky. Tam, kde člověk vidí, že má v lásce nedostatky, že by chtěl milovat, ale nejde to, tam díky jeho otevřenosti vůči Bohu může On přijít a jednat. Lidem stačí rozhodnout se milovat a Pán dodá zbytek. Naučí je vidět Svým srdcem, vidět to dobro, které On do ostatních vložil a které v nich miluje. Kéž nám Pán dá tu touhu být jako On a milovat i ty lidi, kteří nás nějakým způsobem zraňují, nejsou nám příjemní a neodpovídají našim představám, ani tomu, jak bychom chtěli, aby jednali (třeba i s námi).* Katka



## Skryté dary našich smyslů

**K**dyž jsme na internetu nebo u telefonu, tak nám chybí oči, dech toho druhého. Smysly nám dávají prostor být blízko, v blízkosti druhého člověka. Nic proti internetu či mobilu, ale technické prostředky nám mají sloužit. Každý z nás máme pět smyslů, kterých je třeba si vážit, chránit je, ale my máme také dary Boží, talent a osobní hřivny, které bychom měli od svého mládí až po pozdní stáří rozvíjet, rozmnožovat ke svému prospěchu, ale hlavně ku prospěchu druhých lidí, lidí kolem nás. To je náš hlavní úkol, který nám dal Ježíš, abychom svým životem milovali Boha a také své blízké, lidi, kteří nás potřebují, kteří jsou v nouzi svého života. Jen srdcem můžeme vidět potřeby druhého člověka.

Často stále někam pospícháme, mnohdy nevíme ani kam. Z toho jsme rozmrzeli, bez nálady, bez úsměvu a bez pohody ve svém nitru. Proto je tak důležité na chvíli se zastavit, poznat sám sebe, učit se trpělivosti, rozpoznávat, co je podstatné, co má smysl a co je důležité nejen pro náš pozemský život, ale i pro ten život budoucí, život, který nemá žádného konce...

Každá část našeho těla je úžasný zázrak. Radujme se ze svých smyslů, z darů a z talentu, který jsme dostali od Boha. Jak často nás obklopuje hluk, TV, hi-fi, videohry a mobilní telefony. Nejhorší ale je, že si na všechny tyto přístroje zvykneme, že bez nich často ani neumíme žít. Mnohdy nemáme ani žádný prostor pro introspekci, pro ztišení ve svém nitru, pro trochu ticha ve svém obydlí. Každý z nás potřebuje trochu klidu, trochu ticha, aby měl prostor k rozjímání o svém životě, o přírodě, o stvořitelském díle Božím, ale také prostor k rozjímání o tom, co nás všechny přesahuje, o Bohu.

Už jste si někdy pokoušeli popsat nějakou vůni? Určitě je to obtížné. Když se vracíme po dlouhém čase do svého domova, tak určitě objevíme jeho vůni, kterou jsme už předtím ani nevnímali. Vůně je prožitek, který nám může pomoci soustředit se na sebe, na naše nitro, na náš život. A když cítíme nádhernou vůni z kuchyně předtím, než se dáme do svého oblíbeného jídla, to je slast, které se nic nevyrovná. Rozkrojit ovoce také přináší příjemnou vůni, dobrý pocit. Nechat si pozvolna rozpustit kousek čokolády v ústech... Jistě každý potvrdí, že je to nádherné navození dobré nálady. Na jedné návštěvě jsem dostal kávu a k tomu kousek hořké čokolády, která se příjemně rozpouštěla v ústech, to byla pochoutka! Každému, kdo to nezná, doporučuji, aby to vyzkoušel. Dá se říci, že „člověk se stává tím, co jí.“ Pohoštění, dobré jídlo lidi spojuje, u jídla se potvrzují dobrá přátelství, navazují kontakty, lidé si odpouštějí různé vzájemné konflikty, prohřešky.

Svatý Matouš říká: „Lampou těla je oko.“ Obdivovat krajiny, barvy, květiny... To je slast pro oči! Vidění přináší také někdy nepřijemný pocit, kdy je člověk bezmocný, znechucený v době, kdy jsou třeba nepřijemné TV zprávy, negativní informace v tisku, doplněné snímkem z nějakého konfliktu; dětí, které trpí hladem a bídou. Máme-li oko fyzické, máme také oko srdce, oko svého nitra. Jak důležité je právě oko srdce, oko, které nás vede k tomu, abychom viděli, co je potřeba, kam zaměřit své úsilí, aby život kolem nás byl krásnější. Ježíš, ten, který nás nesmírně miluje, ten se dívá každému z nás do hloubky duše. Dívá se jen srdcem. Jeho pohled nikdy nesoudí. Známe to z Písma svatého. Ježíš o jednom vojáčkovi prohlásil: „Nikdy jsem neviděl tak velkou víru.“ O chudé ženě, která přispěla ze svého mála do pokladničky, řekl: „Ta žena dala své poslední peníze a bude se o tom mluvit až do skonání věku.“

A tu stojí před námi důležitá otázka: Dokázal bys mít pohled Kristův? Určitě, je tu kladná odpověď. Pokud Ježíše o to každý den požádáš: „**Pane Ježíši, učiň, ať vidím v tom druhém, který mě celý den otravuje, jeho obrovskou bídu, nesmírný nedostatek. Pomoz mi pochopit, že to je jeho nevyčerpatelná touha, aby si ho lidé všimli, aby ho poslouchali, aby byl pro někoho důležitý, aby v podstatě nebyl opuštěný a sám ve svém životě.**“ –

Dej, ať zapomenou, že ti, co chodí klepat na mé dveře, chtějí jen peníze, dej, ať věřím, že touží po něčem jiném, mnohem bohatším, po něčem, o co si ani netroufnou mě požádat. O trochu milého slova, o trochu přízně, o trochu upřímného úsměvu, o trochu našeho zájmu o jejich konkrétní život. Dej, ať jsem trpělivý u telefonu, abych se nesnažil zkrátit obvyklý dlouhý hovor s příbuznými, přáteli, kamarády, kteří mě obtěžují svými nářky a stížnostmi na bolesti a na další potíže, které prožívají ve svém životě. Dej, ať si často vzpomenu na Tvůj pohled na toho, který visel vedle tebe na kříži. Jeho pokora se Ti vryla do srdce. Nemohl jsi udělat nic jiného, než ho pozvat do své blízkosti, do nebeského království, až se utrpení na kříži dovrší. To byl tvůj úžasný pohled na člověka, který se obrátil a přijal lásku Boží. A tento pohled lásky jsi nám zanechal, abychom i my mohli vnímat každou tvář, abychom i my rozdávali radost, klid a pokoj kolem sebe.

A jistě všichni víme, jak nesmírně důležitá je také naše ruka, ruka, která doprovází náš pohled, náš zájem o druhého člověka. Ale také ruka, která se nás dotýká, která nám předává mnoho informací o druhém člověku. Díky hmatu cítíme, milujeme, dokonce i nenávidíme. Laskavé dotyky umožňují prožívat útěchu, uklidnění. Díky nim pacient často cítí, že je i po tolika nepříjemných léčebných procedurách stále ještě člověkem. Každé podání ruky nám vyjadřuje vztah. Stisk, délka podání ruky je signálem našeho přístupu k druhému člověku a naopak. Kůže má paměť stejně jako chuť, zrak nebo sluch.

A jistě každý známe, jakou sílu má polibek. Polibek vyjadřuje nadstandartní vztah. Proto muselo být pro Ježíše kruté, když ho Jidáš právě polibkem zradil.

Využívejme své smysly k tomu, aby naše vztahy byly krásné a upřímné, bez přetvářky a falše, aby náš život byl opravdu Bohu milý.

Váš jáhen  
Pavel Urban

## sváteční krátké počtení

VYBÍRÁ CHARLES TVRZNIK

### Leží jako Lazar

Většina těch, kdo nahlédli do Bible, si pomyslí na Lazara – je to zkratka jména Eleázara – o němž se píše, že pocházel z Bethany.

Byl nemocen a sestry Marie a Marta (podle níž se říká pilným hospodyňkám, že jsou pečlivé Marty) poslaly pro Ježíše, aby ho uzdravil. Lazar však zemřel a teprve po čtyřech dnech se Ježíš dostal do Bethany. Pak prý přišel k jeho hrobu, poručil zdvihnout náhrobní desku a zvolal: „Lazare, pojď ven!“ I vyšel Lazar, máje svázané ruce i nohy rouchem i a tvář jeho šatem byla obvinuta. I řekl jim Ježíš: „Rozvažte jej a nechte, ať odejde.“

To je tedy ten první Lazar, kterému Karel Čapek věnoval jeden ze svých apokryfů. Ale ten, kterého se týká naše rčení a který je méně znám, byl vředovitý žebrák, ležící u vrat boháčova domu a prosící marně o drobky, padající ze stolu. Když uměl, odnesli ho andělé do lůna Abraháмова, zatímco boháč se ocitl v pekle a byl vydán všem mukám. Když si toužil osvěžit jazyk aspoň kapkou vody z prstu Lazarova, řekl mu Abrahám: „Synu, rozpoemeň se, že ty sis již vzal dobré věci své v životě svém a Lazar též zlé. Nyní pak tento se již těší, ale ty se mučíš.“

Toto podobenství se často stavělo jako zrcadlo před tvář bohatých, aby je vedlo k dobročinnosti. Stará ruská literatura zná i duchovní báseň o Lazarovi, v níž tento mrzák vystupuje jako bratr boháčův. A lazary se nazývají nemocní, hlavně mrzáci.

Od Lazara pochází i jméno vojenských nemocnic – lazarety i jméno duchovního řádu s misionářským posláním, lazarity.

Podle Jaroslava Junga

## O „covidových“ situacích a trojí životní samotě

*V únoru si také tradičně připomínáme Den nemocných. Dejme slovo současnému papeži Františkovi:*

**V**e svém životě jsem prožil tři takřkajíc „covidové“ situace: nemoc, pobyt v Německu a Córdoba. Když jsem se v jedenadvaceti letech nakazil vážnou nemocí, poprvé jsem zakusil, co je to krajní mez, bolest a samota. Změnilo mi to životní souřadnice. Dlouhé měsíce jsem nevěděl, kdo jsem, zda zemřu nebo budu žít. Ani lékaři nevěděli, zda to zvládnou. Vzpomínám, že jsem jednoho dne objal svou matku a prosil ji, aby mi řekla, jestli umírám. V té době jsem navštěvoval druhý ročník diecézního semináře v Buenos Aires. Pamatuji si přesné datum – bylo to 13. srpna 1957. Do nemocnice mne odvezl prefekt semináře, který si všiml, že nemám běžnou chřipku, léčitelnou aspirinem. Nejprve mi odsáli půldruhého litru tekutiny z jedné plíce a pak jsem dlouze zápasil ve stavu mezi životem a smrtí. V listopadu mi operativně odstranili horní lalok pravé plíce. Ze zkušenosti proto vím, jak se cítí nemocní s koronavirem, kteří bojují o dech za pomoci ventilátoru.

Z této zkušenosti jsem se naučil ještě něčemu jinému: nakolik je důležité vystříhat se laciné útěchy. Návštěvy, které za mnou chodily, ujišťovaly, že brzy mi bude dobře a už mne nebude nic bolet. Byly to hlouposti, prázdna slova, vyřčená v dobrém úmyslu, ale nikdy nezasáhla srdce. Naopak člověk, který se mne nejníterněji dotkl svým mlčením, byla jedna z žen, které poznamenaly můj život: sestra María Dolores Tortolo, učitelka katechismu, která mne připravila na první svaté přijímání. Přišla se na mne podívat, vzala mne za ruku, políbila mne a drahnou chvíli setrvala v tichu. Pak mi řekla: „Napodobuješ Ježíše“. Nebylo třeba, aby dodávala cokoli jiného. Její přítomnost a mlčení mne obdařily hlubokou útěchou. Po tomto zážitku jsem se rozhodl, že při návštěvách nemocných budu mluvit co možná nejméně. Vystačím si s tím, že je vezmu za ruku... Období, které jsem strávil v Německu roku 1986, bych



*Mladý Jorge, budoucí papež, v semináři*

mohl označit za „covidový“ exil. Byl to exil dobrovolný, protože jsem tam vyjel studovat jazyk a vyhledávat materiál k disertační práci, ale cítil jsem se jako ryba na suchu. Utíkal jsem na procházky k frankfurtskému hřbitovu, odkud jsem pozoroval, jak vzlétají a přistávají letadla. Stýskalo se mi po domově a chtěl jsem se vrátit. Pamatuji si na den, kdy Argentina vyhrála světové mistrovství. Zápas jsem neviděl a o vítězství jsem se dozvěděl z novin až další den. V kurzu němčiny o tom nikdo nemluvil, ale když jedna japonská studentka napsala na tabuli „Ať žije Argentina“, všichni se začali smát. Vešla profesorka, přikázala smazat tabuli, a tím se vše uzavřelo. Bylo to osamělé vítězství, protože nebylo s kým ho sdílet; zažil jsem samotu člověka, který nikam nepřísluší, a to jej odcizuje. Když tě vytrhnou z tvého prostoru a vsadí na místo, které neznáš, v tu chvíli si uvědomíš, o co jsi přišel. Vytržení z kořenů nicméně může přinést rovněž uzdravení či radikální proměnu. Tak to bylo s mým třetím „covidem“, když mne v letech 1990–1992 poslali do Córdoba. Příčinou tohoto pobytu byl můj předchozí způsob řízení v úřadech provinciála a rektora. Nepochybně jsem udělal i něco dobrého, ale občas jsem byl velmi tvrdý. V Córdoba mi proto prokázali laskavost a měli pravdu. V tamním jezuitském domě jsem strávil jeden rok, deset měsíců a třináct dnů. Sloužil jsem mši svatou, zpíval a poskytoval duchovní vedení, ale nikdy jsem nechodil ven, s výjimkou pohledávek na poštovním úřadě. Byla to jakási karanténa, izolace, jak jsme si ji v minulých měsících všichni prožili. Prospělo mi to a přivedlo k vyzrálému myšlení. Hodně jsem psal a modlil se. Až do té

doby jsem v Tovaryšstvu vedl spořádaný život, určený nejprve posláním novicmistra, posléze vedením, když jsem byl roku 1973 jmenován provinciálem, až do roku 1986, kdy jsem zakončil mandát rektora. Zabydlel jsem se v tom životním stylu, a když mne poslali jako suplenta na místo, kde „lišky dávají dobrou noc“, byl to šok. Dosavadní zvyky, ustálené vzorce chování, postupem doby strnulé opěrné body se obrátily vníveč, musel jsem se naučit žít zase od začátku a zároveň si znovu poskládat život.

Z dnešního pohledu mne na té době zaujalo trojí: zprvle schopnost modlitby, která mi byla darována. Zadruhé, pokušení, která jsem zakusil. A za třetí, což je nejpodivnější, že se mi tehdy dostalo do ruky sedmatřicet dílů „Dějiny papežství“ od Ludwiga Pastora. Mohl jsem si zvolit nějakou zajímavější četbu, třeba nějaký román. Z místa, kde jsem dnes, se ptám, proč mi Bůh tehdy vnukl, abych si přečetl právě ono dílo. Fungovalo jako očkování, kterým si mne Pán připravoval. Když se totiž člověk seznámí s těmi dějinami, už toho není příliš, co by ho mohlo překvapit na dění v římské kurii a dnešní církvi. Značně mi to posloužilo! Córdobský „covid“ byl pravou očistou. Uschopnil mne k větší snášenlivosti, chápavosti a schopnosti odpouštět. Zanechal ve mně novou empatii vůči slabým a bezbranným lidem. A také trpělivost, velkou trpělivost, tedy dar pochopit, že důležité věci si žádají čas a že změna je ústrojná. Existují meze, v jejichž rámci máme jednat, a současně upírat zrak na obzor, jako to dělal Ježíš. Naučil jsem se, že je důležité spatřovat velké dílo v maličkostech a dávat pozor na drobnosti ve velkém celku. Bylo to období růstu v mnoha smyslech, jako když po radikálním řezu vypučí nové výhonky. Musím nicméně být ve střehu, protože když člověk napraví určité vady a hříchy, ďábel se vrací, jak říká Ježíš, a když zjistí, že dům „je vyčištěný a vyzdobený“ (Lk 11,25), přibere si sedm jiných duchů, horších, než je sám. Konce toho člověka jsou horší než začátky, říká Ježíš. Ve svém nynějším posláním vlády v církvi proto musím dbát na to, abych se nedopouštěl stejných chyb, jako když jsem byl řeholním představeným.

Tolik k mým třem osobním „covidovým“ situacím. Naučil jsem se v nich, že hodně vytrpíš, ale pokud připustíš změnu, zlepšíš se. Pokud se naopak zabarikáduješ, vyjdeš z nich horší, než jaký jsi byl předtím.

*Zdroj – Radio Vaticana*

## PROČ NEPŘISPÍVÁM DO NEDĚLNÍCH SBÍREK

Než mě odsoudíte za sobeckost a lakotu, dovolte mi titulek obhájit. Před zraky dítěte s košíčkem je mi totiž trapně, a tak naše děti pár mincí obvykle hodí, abychom je samotné vedli k dávání obecně. To není nic proti tomu, kdo má nedělní sbírku jako prioritní způsob podpory farnosti. Nicméně základ podpory naší farnosti musí být v bezhotovostních převodech na její účet. Jak totiž fungují běžné mešní sbírky v římskokatolických kostelích? Z každé sbírky každé mše svaté odvádíme 10 % do centrálního eráru, k tomu také jednu kompletní nedělní sbírku v měsíci. Provoz chrámu i pastorační asistenty si přitom farnost platí sama.

Když se rozhodlo o tzv. církevních restitucích, bylo jasné, že pokušení nezacházet s nimi správně bude obrovské. Jen medializované problematické projekty AP a netransparentnost zejména v posledních letech pak nebezpečí potvrzují a u nás věřících budí velkou nedůvěru.

Příkladem budiž loni představená nová koncepce financování arcidiecéze, která pro věřící není ani dnes transparentní, natož aby bylo srozumitelné, jak mají její fondy fungovat. Farnosti však již do jednoho z nových fondů „na podporu platu kněží“ vybírají. Nebo alibismus, když byla populární Noc kostelů prezentována na nelegálních pražských billboardech – její hlavní koordinátor oponoval, že to není jeho věc.

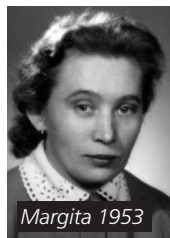
V zásadě mi tedy vychází, že jediný transparentní a bezpečný způsob podpory církve je forma daru farnosti. Proč? Protože nad ním bdí i ekonomická rada farnosti a jak církevní, tak státní právo zakazuje tyto prostředky použít mimo účel, pro který byly darovány. Osazenstvo farních rad navíc máme možnost sami tvořit či jeho složení ovlivnit, na rozdíl od obsazovaných pozic na Arcibiskupství pražském.

Dary farnosti jsou odečitatelné od základu daně z příjmu, můžeme tak směle darovat o 15 či i firemních 19 % více.



*Aleš Masner*

**Paní Margitě Matějkové (rozené Šamajové) je 95 let a celý život jí kolegové a přátelé neřeknou jinak než Šamajka. Vůbec by nás nenapadlo, že více než polovinu svého života prožila jako zdravotní sestra, a to pouze v jedné pražské nemocnici. Z jejího láskyplného povídání o své profesi si úplně představuji, jak se její pacienti na ni těší a ze setkání s ní se radují, protože je jim pak díky její péči a laskavým slovům na duši i na těle o dost lépe.**



Margita 1953

měl vojenský pohřeb, protože bojoval v bitvě o Duklu, pak ho Němci zajali a byl dva roky v Dachau), další byl Jan, Jozef, já jako šestá, pak sestra Hana, dále bratr Imrich, František (ten zemřel při lovu ve 45 letech) a Lacko, který ještě jako jediný žije (je mu 83 let). V roce 1937

nám umřel otec (Jaroslav) ve věku 45 let. Umřel v nemocnici. Jeho mladší bratr (Michal) mu slíbil, že se o nás postará. Sám měl měsíc před svatbou, kterou odložil. Nakonec se ženil až za deset let. Jeho manželství nebylo šťastné a zůstalo bezdětné.

Asi po roce po smrti tatínka k nám najednou přišel starosta a paní z Červeného kříže s tím, že nás 5 mladších dětí dají do sirotčince. Ale přitom se o nás starali maminka, babička a strýc. Babička se postavila a řekla, že nás nedá, a strýc nás bránil sekerou. Oni pak už nepřišli. Ta paní z Č. kříže k nám pak ještě chodila dávat rybí tuk a horské sluníčko, protože se zjistilo, že tatínek měl nejen zauzlená střeva, ale při operaci mu zjistili otevřenou tuberkulózu. Tatínek byl na náklady strýce (vzal si úvěr) převážen ze Žiliny v cínové rakvi s okýnkem, aby mohl být pohřben u nás.

#### • Jaká byla pak vaše další cesta?

Nejdříve jsem byla zaměstnaná v továrně na kartáče. Maminka ale měla kamarádku provdanou v Hradci Králové a ta k nám pravidelně jezdila na dovolenou. Jednou mamince řekla, že jedna paní doktorka v Hradci hledá někoho na hlídání k dětem. Mně bylo 18 let a pak jsem tam tři roky u ní pracovala. Kromě hlídání to pak byly i různé domácí práce. Celou dobu ale ve mně zrála touha být zdravotní sestřičkou. Zdravotní školu jsem si dodělávala



*Utíkám se celý život k Panně Marii...*

#### • Paní Margito, kde jste se narodila a vyrůstala?

Narodila jsem se 7. července 1926 v Malé Bytči č. 35, na Slovensku, v okrese Žilina. Ve stejné ulici se narodil a vyrůstal prezident Tiso. Ten naši obci zařídil, že se v celé délce zakryla řeka Bytča, a my tak mohli z jakéhokoli místa přecházet na druhou stranu. Do kostela jsme chodili 3 km do Velké Bytči.

#### • Z kolika sourozenci jste vyrůstala? A jak se jmenovali?

Bylo nás celkem deset sourozenců – 7 chlapců a 3 dívky. Nejstarší bratr se jmenoval Stefan, pak byla sestra Marie, potom Andrej (ten zemřel v 90 letech,



Brigáda mládeže, 1953

večerně. Ale velká chyba byla, že jsem šla maturitu dělat na Slovensko. Zkoušku jsem pak neudělala ze slovenštiny a matematiky.

V Hradci jsem se seznámila se sestřičkami františkánkami a ty mě povzbuzovaly, abych dál studovala. Ta paní doktorka se znala s někým z Nemocnice Pod Petřínem. Tam jsem dostala ubytování a práci v pekárně a mohla si dodělat střední vzdělání. Pak jsem také dělala půlroční kurz a mohla jsem pracovat v nemocnici jako sestřička, ale nemohla jsem píchat do žíly.

#### • Nelákalo vás být také řeholní sestřičkou?

Ano, uvažovala jsem o tom. Chodila jsem na mše k P. M. Sněžné a promluvila jsem si o tom s P. Janem Evangelistou. Ten ale usoudil, že pro církev budu prospěšnější ve světě.

#### • Už jste tou dobou nastoupila do nějaké nemocnice?

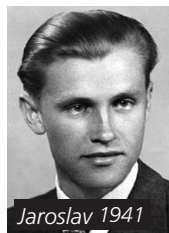
16. 6. 1952 jsem nastoupila do Nemocnice Na Bulovce, kde jsem také dostala ubytování. A začala jsem znovu studovat. Získala jsem po dalším roce diplom a byla jsem hotová zdravotní sestra. Rok jsem pak získávala praxi na oddělení mužském, pak rok na ženském a rok na ambulanci. Dva roky na operačním sále. Po dvou letech jsem si pak musela dodělat také atestaci na instrumentářku. To jsem skončila v roce 1959. Celkově jsem v této nemocnici pracovala 49 let do roku 2001. (To mi bylo 75 let.)

#### • Také jste chodila do SKM (Sdružení katolické mládeže). Nebylo to asi dlouho, protože ho režim brzy zakázal.

Když jsem byla v Nemocnici Pod Petřínem, seznámila jsem se s Andulou a ta mě pozvala právě do SKM. S nimi jsem jezdila na různé výlety. Tam chodila také Karla Smolová (místní dlouholetá katechetka z naší farnosti, která pak SKM vedla, dokud jí to zdravotní stav dovolil). Tu jsem ale znala už z nemocnice. Potom, co bylo sdružení zakázané, jsme se scházeli už jen tajně na chatě. Vedli nás jezuité a měli jsme různé přednášky, mše, modlitby křížové cesty a růžence. Také jsme dostávali úkoly.

#### • Jak jste se seznámili s manželem Jaroslavem?

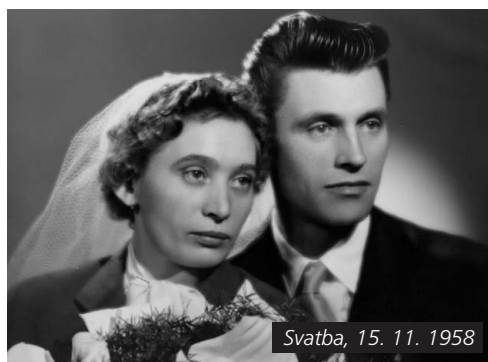
Moje bývalá kolegyně z Nemocnice Pod Petřínem mě poprosila, abych byla kmotrou jejímu dítěti Honzovi. Mě a druhého kmotra (kterého



jsem neznala) tehdy na křtiny vezl právě budoucí manžel. Odpoledne po hostině mě pak doprovázel na tramvaj a doprovázení se protáhlo do večerních hodin. Během dalšího týdne na mě pak jednou čekal po večerní škole a pozval na film.

#### • Měli jste ale svatbu až za další 4 roky. Nebylo to dlouho? Kde jste po svatbě bydleli?

Začali jsme se vídat v roce 1954 a brali jsme se 15. listopadu 1958 v kostele sv. Vojtěcha v Libni.



Manžel byl tou dobou hodně v nemocnici s očima, také hlídal v noci děti své sestře, která měla manžela ve vězení (díky komunistům), aby mohla do práce, já dělala školu a pracovala. Neměli jsme zase tolik času být spolu. Po svatbě jsme bydleli na ubytovně pro sestry, a to až do maturity dcery, potom jsme dostali byt na Jižním Městě. Dcera Marie se narodila v roce 1960 a syn Pavel o rok později.

#### • Věděli o vás v práci, že jste věřící?

Asi v roce 1972 během kádrových čistek se o moje místo ucházela jedna sestra – členka KSČ. Tehdy se mě zastal a usiloval o mě profesor Jan Knobloch. Napsal o mně, že nejsem škodlivá našemu státu, ale že můžu být příkladem pro ostatní pro svou spolehlivost, pracovitost a houževnatost. V práci věděli, že chodím do kostela, ale neposmíval se mi nikdo. Všichni se ke mně chovali hezky a nevím, čím jsem si to zasloužila. Sestřičky mi vycházely vstříc například v tom, že chodily do práce tak, abych mohla po noční směně stihnout ranní mši ve městě nebo naopak večerní po práci. Přitom samy do kostela nechodily.



Na Bulovce, 1976

### • Máte nějaký zážitek z práce?

Jednou jsem přišla do sesterny a ta byla zakouřená a celkově tam byl nepořádek. Řekla jsem nahlas: „Tady je tedy pěkný bordel!“ Vrchní sestra (se kterou jsem dobře vycházela) mi řekla: „Margito, ty bys chtěla, aby tady visel na zdi kříž a my jsme se modlili.“ Já na to, že kdyby tady byl kříž, tak by tady nebyl takový bordel.



Prof. Knobloch s knihou

Jednou na našem oddělení ležela rozvedená maminka od tří malých dětí. Měla rakovinu prsu. Plakala mi, že umře a kdo se o děti postará. Já jsem ji utěšovala, že to dobře dopadne, že bude s dětmi při jejich studiu, že s nimi bude, až se budou vdávat, a že bude mít vnoučata. Po mnoha letech jednou někdo při klidnější službě zvoní, jdu otevřít a stojím tam paní s dospělou dcerou a malým ročním dítětem. „Sestřičko, že mě nepoznáváte?“ A já na to: „Paní Marešová, jste to vy?“ To bylo radostné shledání.

### • Kdy jste začala chodit do naší farnosti?

Bylo to za P. Šulce, když onemocněl můj manžel. První, koho jsem potkala, byla paní Náglová a paní Klípová. Předtím jsem chodila na mše po práci. Tou

dobou jsem také udělala generální zpověď u otce františkána Holoty. Ten také zaopatřil před smrtí v nemocnici mého manžela a měl i pak za něho zádušní mši svatou.

### • Zapojila jste se také do nějaké služby ve farnosti?

Spíše moc ne. Zaměřila jsem se na návštěvy starších lidí v domovech seniorů po Praze. Například v Krči, Dejvicích, u Budějovické, u sester boromejek v Řepích, v DS Donovalská. Nejdříve jsem chodila za známými z práce, kteří tam byli, pak i za jinými lidmi. Nosila jsem jim upečené dobroty, povídala si s nimi. Někomu jsem přivedla P. Holotu, aby jim také udělil svátosti.



Kolegyně z práce

### • Jak vás napadlo chodit do domovů seniorů?

V roce 2002, kdy jsem již byla vdovou, jsem byla na pouti v Lurdech. Při jedné soukromé modlitbě v kostele mě napadlo, že bych mohla být ve svém věku ještě prospěšná. (Do té doby jsem se starala o nemocného manžela.) A napadlo mě právě jezdit za známými do domovů seniorů. Za každým jsem pak jezdila jednou až dvakrát týdně. Poslední



Videň, 1990



Maruška a Pavel, 1966



Pravnučka Klárka, 2021

návštěva byla u bývalé paní doktorky před Vánocemi 2019 (ještě před covidem). Ona ležela už pět let upoutaná na lůžku. Od té doby si už jen zavoláme. Pak jsem ještě v březnu 2021 navštívila u ní doma paní Matouškovou – naši farnici, která pak zemřela v nemocnici.

#### • Paní Matějková, kolik máte vnoučat a pravnoučat?

Mám 4 vnoučata – Andreu, Michala, Martina, Matěje a 3 pravnoučata – Dorku, Rozárku a Klárku.

#### • Máte nějaké poselství pro naše čtenáře?

Provází mě: Pán můj a Bůh můj. Srdce Ježíšovo, učiň moje srdce podle srdce svého. Utíkám se celý život k P. Marii. Každý den sleduji mši svatou v televizi a čtu si v Písmu.

Modlitby, které se modlím:

- Maria, beze hříchu počatá, oroduj za nás, kteří se k Tobě utíkáme, i za všechny, kdo se k Tobě neutíkají, a zvláště za nepřátele Církve svaté a za ty, kdo jsou Ti svěřeni.
- Neposkvrněná Panno, vždy jsi věrně a s láskou plnila vůli Boží. Vypros nám milost ochotně naslouchat Božímu hlasu a pomáhej nám překonávat sobectví, slabost a strach. Nauč nás, Svatá Boží Rodičko, milovat Tvého Syna nejen slovem, ale také skutkem. Amen.

• **Paní Matějková – Šamajko, moc děkuji za naše milá setkání a za otevřenost, se kterou jste mi svěřila svůj životní příběh. Kéž ještě dlouho mohou Vaši blízcí i ostatní lidé při setkání s Vámi a skrze Vaše modlitby prožívat přijetí, lásku, radost, pokoj, který pramení z Vaší lásky k Pánu.**

**Katka**



Vnučak Michal a pravnoučka Dorka

*„Šamajka“ mě zaujala ve svém věku úžasnou samostatností, vitalitou, pamětí, radostí ze života a hlavně láskou k lidem. Ke všem lidem chová úctu, vidí v nich dobro a nerozlišuje je podle toho, jestli v Boha věří, nebo ne. Všechny má ve svém srdci. Podobně jako On.*



Narodil se 14. července 1902 v malé vesnici Arnolec u Polné. Vyrůstal se čtyřmi sourozenci v rodině Josefa Toufara st., hostinského, sedláka a starosty obce. Začátek října 1928 vzbudil v Německém (dnes Havlíčkově) Brodě úsměvný rozruch – do gymnaziální primy mezi jedenácti- a dvanáctileté žáky nastoupil šestadvacetiletý muž Josef Toufar, kterému spolužáci začali laskavě přezdívat „děda“ a který na otázku, proč se přihlásil na náročná studia v tak pozdním věku, jasně a odhodlaně odpovídal, že usiluje naplnit svoji touhu – stát se knězem a sloužit lidem. Po okupaci nacistickým Německem a po vypuknutí II. světové války byl jáhen Josef Toufar 29. června 1940 na svátek



Kostel v Chodově

sv. Petra a Pavla vysvěcen v Hradci Králové na kněze. Novosvěčenec si nechal na primiční obrázek s podobenkou tehdy ještě blahoslovené Anežky České natisknout prosbu: „*Za hlasem Tvým jsem, Pane, šel, dej sílu duši mé.*“

Coby kaplan přišel na své první působiště již jako zralý, vyrovnaný a svěží muž a naprosto otevřeně a upřímně zde žil své kněžské povolání. Pomáhal lidem a duchovně formovat mládež, za války byl oporou svým farníkům a kryl řadu protinacistických aktivit. Opravuje kostely, pomáhá místním židovským rodinám i sociálně slabým, nebojácně a vlastenecky káže. Z jeho kněžské pastorace a inspirace se zrodila tři kněžská povolání, mezi nimiž vyniká postava Mons. prof. Karla Vrány, významného českého filozofa, teologa, esejisty a vydavatele.

Po skončení války může P. Josef Toufar naplno rozvinout své pastorační aktivity. Zakládá v obci Sdružení katolické mládeže, které shromažďuje 250 mladých lidí z celého kraje – s nimi pořádá duchovní obnovy, exercicie, poutě, modlitební setkání, vzdělávací večery, přednášky, taneční zábavy, sportovní akce, divadelní představení atd. Ve své činnosti je inspirován pastorací sv. Dona Bosca. Mnohé žáky doučuje a připravuje na zkoušky, zařizuje pro ně ubytování a podnájmy, zajímá se o jejich starosti.

Po komunistickém puči v únoru 1948 komunističtí funkcionáři začali agresivně na hradeckém biskupu Píchovi požadovat Toufarovo přeložení. Důvod – P. Josef Toufar byl vyhraněnou osobností a autoritou, která překračovala hranice církve, a to ateistickým ideologům a jejich sluhům překáželo. Na podporu Josefa Toufara a tedy proti jeho přeložení do jiné farnosti tehdy vznikla petice, kterou podepsaly tři tisíce farníků, ale také lidé jiného vyznání i občané stojící mimo církve. Pod nepolevujícím politickým tla-

kem nakonec sám Josef Toufar rezignuje a biskupskou konzistíí žádá o přeložení do nedaleké farnosti Číhošť, kam se stěhuje 16. dubna 1948.

V novém číhošťském působišti (kolem 1200 katolíků, patřilo k ní osm vesnic a sedm škol) se hned a odhodlaně pouští do díla – do duchovní obnovy i oprav. Angažuje se v obecních záležitostech – upravuje okolí chrámu, pomáhá starým lidem vymáhat důchody, iniciuje vznik poštovní pobočky, zařizuje v místě zubařskou živnost atd. Obětavost a vysoká aktivita v pastorační činnosti – to jsou erbovní znamení jeho úsilí.

Do této dramaticky rozbourané doby přichází zvláštní znamení. 11. prosince 1949 (tehdy 3. neděle adventní) se v číhošťském kostele, právě ve chvíli Toufarova kázání, podivuhodně rozkývává dřevěný oltářní křížek a zůstane stát nakloněn a zkrouten ke kazatelně s mírným převisem. Záhadný úkaz vidělo 20 svědků. Událost v Číhošti se roznesla po celých Čechách a do zapadlé vesnice se sjíždějí stovky poutníků i zvědavců. Situace, která se nehodí do scénáře komunistické straně, bojující v té době proti církvi



*Záběr z filmu „Běda tomu, skrze koho přichází pohoršení“, kde je P. Toufar přinucen vystoupit jako podvodník, který s křížem hýbal pomocí gum a pér.*

otevřeně a nepokrytě. Po pár týdnech státní aparát rozjíždí zbrkle drtivou akci, na kterou kladou špičky stranického aparátu velký důraz – využít této příležitosti a vypořádat se s nepřítelem – katolickou církví. Faráře donutit ke lživému doznání, že sám hýbal křížkem, a ukázat tak křesťanské náboženství jako podvodné opium pokrokového lidstva. Josef Toufar má být pak veřejně, před celým národem obviněn v politicky vykonstruovaném soudním procesu z toho, že jako podvodník s křížkem hýbal za pomoci gum a pér.

25. února 1950, kolem půl deváté večer, snad symbolicky v den druhého výročí komunistického převratu, Josef Toufar umírá po výsledku a následné operaci ve Státním sanatoriu v Praze v Legerově ulici. Poté je pitván a jeho mrtvé tělo zahrabáno v hromadném hrobu na hřbitově v Praze-Žábčicích.

Toufarova jména je však propagandisticky zneužito v právě natáčeném filmu „Běda tomu, skrze koho přichází pohoršení“.

Výpověď vedoucího lékaře MUDr. Františka Maurera: „Pacient byl nahý, proto mám před očima dodnes celé jeho tělo. Viděl jsem, že je pokryto modřinami velikosti tak za polovic dlaně. Na prsou, na břiše, na nohách, na pažích... všade. Neostýchám se použít slova vražda!“

Biskupská konference dala souhlas k zahájení beatifikačního procesu P. Josefa Tofara r. 2013.



*Snímek stočeného křížku, který později jako předmět doličný zmizel ve skladech státní bezpečnosti.*



*V únoru máme příležitost více se zamyslet nad manželstvím. Možná si vyjít na rande, možná si popovídat a možná čerpat i jinde v rámci Národního týdne manželství.*

*Nabízíme malé ochutnání v podobě zamyšlení paní Kláry Kudrnové.*



Něco o mně – máme 4 děti a 6 vnoučat, učím náboženství na Spořilově, můj muž je jáhen tamtéž.

Jsem ráda, že žiju v manželství. Baví mě to. Skoro bych řekla, že čím dál tím více. Náš vztah pro mě znamená domov. Místo, kde je mi dobře, kde můžu být sama sebou, kde si nemusím na nic hrát, kde mi všechno projde, kde mě ten druhý chápe a bere. A s nadšením. Samozřejmě to je oboustranné, i já do vztahu investuji, už 35 let, ale to moc nevnímám, to považuji za samozřejmé a i to mě baví. Čím déle jsme spolu, tím je náš vztah bohatší. Na společné zážitky, zkušenosti, hledání i objevování, vzájemné poznání, pochopení i obdarování. Přibývá společného porozumění a také veselí a radosti. Moc bych všem přála, aby měli spokojená manželství. Realita bývá bohužel jiná. Proto se vlastně už od svatby snažíme povídat si se snoubenci o vztazích a o manželství. Základní návod je docela jednoduchý: snažit se o dobro toho druhého, aby on byl spokojený. Opravdově se zajímat o jeho život, co potřebuje materiálně, co prožívá, ale i o touhu jeho srdce.

Když to dělají oba, jsou oba spokojení. Jenže aby to člověk dokázal, musí být zralou nezávislou osobností, která ví, co chce, ale také se dokáže ovládat a omezit. To v dnešní době, kdy každý má nárok na všechno, hlavně na sebeprosazení, není zrovna „in“. Pro případ všech nedorozumění a konfliktů máme také teoreticky jednoduchý návod. Předpokládat u druhého **dobro, že mi to nedělá naschvál**, že mě nechce naštvat. Většinou to tak totiž bývá. Ani nevím, že jsem něco udělala „špatně“. Důležité je pak o tom mluvit. Navzájem si vysvětlovat, jak jsem to myslela, jak on to chápe, proč, co od druhého potřebuji, co on ode mě, atd. Ke vzájemnému dialogu povzbuzujeme nejen snoubence, kteří hledají, jak sladit své různé představy a očekávání od manželství. Ale také novomanžele, kteří narážejí na různé zažití zvyklosti. Stejně tak „staromanžele“, pro oživení jejich vztahu a zahlazení drobných (větších) zranění, kterým se při společném životě nevyhneme. Vychází mi z toho, že manželství je vlastně práce. **Nikdy nekončící práce.** Práce na sobě. Naše sebeláska prý umírá až patnáct minut po naší smrti. Práce na vztahu. Nikdy nepřestat objevovat svého partnera, nikdy nepřestat věřit v jeho možnosti. Ale práce radostná, která stojí za to. Tím se dostávám k víře. Věřím v Boha, který je dobro. Věřím v Boha, který věří ve mně i v mého partnera. Věřím v Boha, který každého bezpodmínečně přijímá, všechno odpouští a dává vzkříšení a život. Věřím v Boha, který mě miluje a záleží mu na mně. Tato víra mi je nekonečnou inspirací a pomocí. Nevím, jak to lidé bez Boha dělají.

Na závěr praktická inspirace slovy odborníků. Psycholožka Jiřina Prekopová glossuje chování novomanželů: „Po svatbě muž zleniví a zchovne. Žena ho přestane svádět a začne ho vychovávat.“ Myslím, že se to bohužel leckde protáhne na celý život. Psycholog Jaro Křivohlavý to vyjadřuje konstruktivně: „Muž má třicetkrát denně třiceti různými způsoby říct své ženě, že je krásná. Žena má třicetkrát denně třiceti různými způsoby dát svému muži najevo, že je chlap. Jinak neplní ani jeden své manželské povinnosti.“ Oba jmenovaní psychologové už jsou po smrti, možná jejich názory nejsou nejmodernější a genderově vyvážené. Když mi ale můj muž řekne, že se na mě rád dívá, a je vidět, že to myslí vážně, snesla bych mu modré z nebe. Tedy momentálně snesu, že se té barevné tiskárny nemůžu dočkat. ■

*Tak jsem dostal  
krásnou otázku:*

## **„Co bys řekl, že je největší bolest dnešních manželství?“**

Co je největší bolest manželství, snad ani není možné odpovědět. Co je nejčastější důvod rozchodu, neumím odpovědět, protože nemám přístup do statistiky. Takže spíše zkusím odpovědět, co mi přijde či s čím se často setkávám – co totiž nejvíce brání vydařeným vztahům a bezpečí dětí v rodinách. Když bych to řekl hodně obecně: je to nezralost a nedospělost, podpořená sobectvím, nestabilitou a dojmem, že za mé štěstí či neštěstí jsou odpovědní druzí, jen ne já. To je však velký omyl. Ale to bych si to hodně ulehčil. Těch jevů je mnoho a mnohobarevných a mohl bych teď jednotlivostmi popsat mnoho stránek, to však také není moc k životu. Tak jen pár řádek aspoň ke dvěma postřehům s vědomím, že to není dogma ani vyčerpávající.

### **1. Nepřipravenost a neochota celoživotnímu růstu ve dvou a více osobách, pokud připočtu i děti. Oba společně v interakci s případnými dětmi totiž potřebují růst. Život je dynamický, nikoli statický.**

Tohle je velké téma. Proč? Protože si to nepřipouštíme v době, kdy obvykle vstupujeme do manželství. Dnes se často manželství uzavírá v pozdějším věku, jsme vlastně hotoví, a tedy máme recept na život, osvědčili jsme se a víme, jak to má být. A ať to nikdy tak nefekne, vlastně očekáváme, že se změní okolí. To je nevýhoda těch tzv. hotových jedinců. Mají školu, mají kariéru, jsou zajištěni, ale často vztahově ploší a nezdatní, protože se nikdy a nikomu řádně nepřizpůsobili, kromě svých cílů, kterých často dravě dosáhli, protože jim o vztahy nešlo. Ale to není šikovné. V manželství jde o vztah, společné zájmy a pak o společné dosahování společných cílů, nejde primárně o prosazení se. U brzo uzavíraných sňatků je zas nezralost jinde.

Prostě bohužel fungujeme často způsobem, jako bychom byli „pupek“ světa. Okolí se musí přizpůsobit. My v tom umíme chodit, aby se přizpůsobilo. Jsme vlastně nepřizpůsobivou jednotkou uprostřed

společnosti. Něco takového, jako když je ve společnosti nepřizpůsobivá skupina a terorizuje možná s klidem nebo s úsměvem, ale drsně své okolí, vlastně své nejbližší a všem vysvětlí, že její cíle jsou nejlepší.

Možná se nám hodně vytratil ten základní pohled dospělého člověka, který ví, že jeho svoboda končí tam, kde začíná svoboda druhého. Máme nějak podivnou potřebu brát tomu druhému to, co mu náleží. To je ale najednou bitva, která není k životu.

### **2. Neschopnost dialogu, umění naslouchat a přemýšlet o tom co mi druhý chce sdělit.**

Jeden základní signál je, že během toho, co mi druhý něco říká, sumíruji rovnou, co mu odpovím. To znamená, že neposlouchám. Naslouchání je totiž velmi aktivní proces, v kterém promýšlím, co mi druhý chce říci. Ne vytváření projektilu, který hodlám vystřelit zpět.

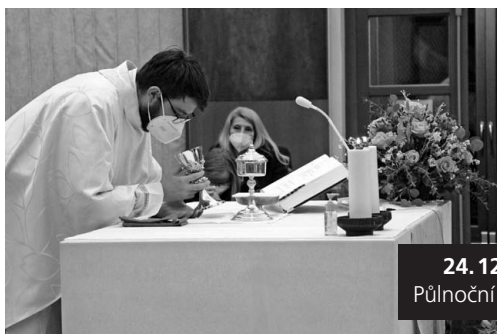
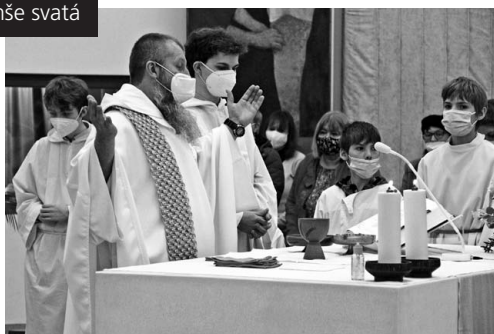
Obě dvě skutečnosti jsou v jistém úhlu pohledu problémem, když každý hájíme svoje pozice a nikoliv společné zájmy. To je obrovský rozdíl, zda v životě hájím pozice či kóty, nebo zájmy. Pozice se přizpůsobuje či mění mnohem hůř než zájem. Pozice bývají pěkně opevněné, zabetonované, zakopané, kamuflované, a tedy člověk za hradbami vlastně nedostupný a nepřístupný a tedy se ho ani nelze zeptat na to, proč tu má tuto pozici. On z ní často jen vykukuje jedním okem přes periskop nebo odstřeluje minometnou palbou své okolí, že vlastně ani nevíte, odkud to lítá. Pozice, natož opevněné, působí zpravidla mnohem větší zranění než skutečnost, že máme v něčem mimoběžné zájmy. Společnost, rodina, farnost či církev, která by byla primárně poziční, je dialogická katastrofa. Společnost, rodina, farnost, atd. vedená zájmem, natož společným, dovoluje, navozuje a provozuje dialog, který vytváří i společné podstatné „pozice“ dané společnými zájmy, které jsou respektující, a tedy se v tom dá žít. Taková pozice, která má čitelný zájem, je vlastně neopevněná a může se ve prospěch zájmu cíle posouvat v krajině života či se stát opěrným bodem, který drží zájmy pohromadě, a přitom se o nich stále dá vést láskyplný respektující dialog, v kterém se hledá více života.

Možná malá nabídka pro manželské páry. Zkusíte si po letech třeba na Valentýna zformulovat své zájmy a své pozice a třeba zkuste některé pozice opustit ve prospěch společných zájmů.

**P. Michael**



**24. 12. 2021**  
Dětská mše svatá



**24. 12. 2021**  
Půlnoční mše svatá



**25. 12. 2021**  
Boží hod vánoční

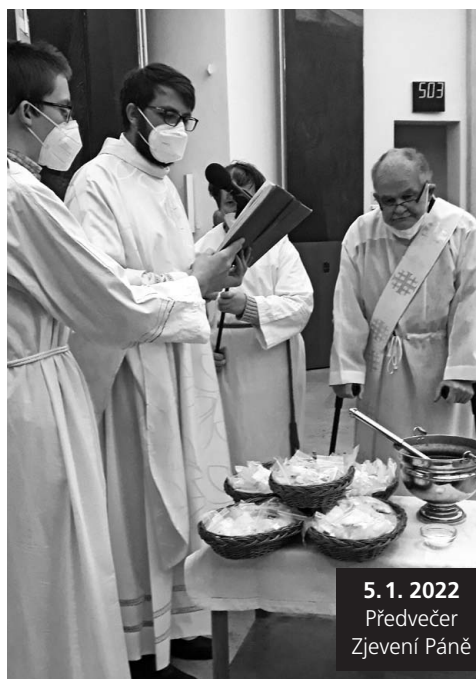




**26. 12. 2021**  
Svátek "Svaté rodiny"



**1. 1. 2022**  
Mše svatá  
na Nový rok



**5. 1. 2022**  
Předvečer  
Zjevení Páně



## LYŽÁK 5.–12. 3. 2022 chata Lucký – Pec pod Sněžkou

- **Lyžařský a snowboardingový výcvik** o jarních prázdninách pro děti a mládež od 8 do 26 let se odehraje v Peci pod Sněžkou. Momentálně je zde vybudováno 14 km sjezdovek, dnes (18. 1.) zde leží až 80 cm sněhu, v provozu jsou 2 lanovky a 10 vleků.
- Momentální pravidla protikoronavirových opatření připouštějí konání lyžáků pro očkované, pro účastníky s prodělaným onemocněním a do 18 let i pro účastníky s negativním testem, absolvovaným před odjezdem na lyžák.
- Magda již chystá večerní program, instruktoři pilují metodické prvky a Honza se právě vrátil z revize skiareálu. Protože zbývá ještě pár posledních míst, je možné se stále přihlásit.
- Za to, aby se vše přes noc nezměnilo jako před rokem a lyžák úspěšně proběhl a obohatil účastníky na duši i na těle, se modlíme.

**Info a přihlášky:** web: <https://kskp Praha.org>  
e-mail: [hory@kskp Praha.org](mailto:hory@kskp Praha.org)  
tel.: 608 228 730 (Honza)

**Ze srdce zveme a oznamujeme,  
že opět připravujeme**

## KURZ ALFA

„NAŽIVO“

Alfa

**Začínáme 30. 3. v 18.30 hod. v KCMT.**

Kurzy Alfa jsou možností, jak se, po příjemné večeři, nezávazně seznámit se základy křesťanství. Jsou určené pro všechny nevěřící, hledající, pochybující i vracející se do církve.

Účast je zdarma.

**Přihlašování  
a dotazy na:**

[alfa.kcmt@gmail.cz](mailto:alfa.kcmt@gmail.cz)  
tel. 603 114 763.

Brzy najdete v našich kostelích pozvánky a vizitky, které můžete věnovat všem, jejichž život a spása vám leží na srdci.



## VOLBY DO PASTORAČNÍ RADY FARNOSTI

Od 4. neděle adventní bylo po celou dobu vánoční možné vhažovat do připravených volebních schránek lístky s návrhy na kandidáty.

**Kandidáti do pastorační rady již jsou známi! Zde představujeme všech 25 osob.**

Volební komise přijala 103 hlasovacích lístků s návrhy kandidátů do pastorační rady.

- Z tohoto prohlásila 1 lístek za neplatný, neboť obsahoval jen křestní jméno bez příjmení i jakéhokoli jiného označení či kontaktu.  
Celkem bylo navrženo 74 jmen.
- Jedna navržená osoba je členem pastorační rady z titulu své funkce, proto byla vyřazena z dalšího hlasování. Dva či více hlasů získalo 36 osob. Po jednom hlasu získalo dalších 37 osob.
- Volební komise rozhodla hlasováním o tom, aby o zařazení na kandidátní listinu byli osloveni ti, kteří získali alespoň 2 hlasy. Jednomyslně se shodla.

**Kandidaturu přijalo 25 osob.**

**Termín voleb** byl stanoven na **20. února 2022**. V tento den budou voliči při všech nedělních bohoslužbách vybírat **6 nových členů rady** z kandidátní listiny. Volit je možné pouze **prezenčně**.

**Kandidátní listina je řazena abecedně.**

**Členové volební komise:**

Anna Procházková,

Petr Dvořák,

Maxmilián Procházka



### 1. BÍLKOVÁ PAVLÍNA

44 let, lektorka angličtiny

*V naší farnosti se cítím jako doma a ráda přispěji k tomu, aby se tu i ostatní cítili dobře a nacházeli své místo v Boží rodině.*



### 2. ČERNÁ JITKA

71 let, od roku 2008 důchodkyně

*Na Jižním Městě bydlíme od roku 1977.*



### 3. DĄBROWSKI STANISLAV

69 let, důchodce



### 4. FRIEDOVÁ JANA

71 let, účetní, v důchodu

*Vdaná, 5 synů, 11 vnoučat. Chci se snažit naslouchat a propojovat.*



### 5. FRIEDOVÁ KATEŘINA

47 let, asistentka pedagoga na základní škole

*Fchodoviny-rozhovory, Modlitby matek-modlitební společenství*



### 6. FUCHSOVÁ STANISLAVA

65 let, sociální pracovnice

*Vdaná, máme 5 dětí a 11 vnoučat*



### 7. CHLUPOVÁ LUCIE

45 let, sestra domácí péče v místní Charitě

*Jsem vdaná, mám 2 dcery, píše ikony, učím náboženství a na srdci mám i Modlitby matek a kurzy Alfa.*



### 8. KARHAN JOSEF

65 let, grafik, typograf, výtvarník

*Redakce a graf. příprava Fchodovin, teď jako důchodce zaměstnán v ÚSTR – oddělení digitalizace.*

**9. KNĚNICKÝ STANISLAV**

57 let, pracovník vztahů  
k veřejnosti

**10. MANČAL TOMÁŠ**

47 let, fyzik a vysokoškolský  
pedagog

*Přál bych si pracovat pro to,  
aby naše farnost zůstala solí  
a světlem Jižního Města.*

**11. MANN TOMÁŠ**

37 let, Senior Projektový  
Manažer v IT

*Otec dvou dětí, 4 a 6 let,  
občas ministrant a lektor,  
dominikánský terciář*

**12. MIKEŠ JAN**

33 let, OSVČ

*Ženatý, dva kluci (3 a 6 let),  
ministrant, na Hájích od 2014*

**13. MURÍNOVÁ LÝDIA**

42 let, architektka

*Manželka, matka 5 dětí, Slovenka*

**14. PITŘINCOVÁ BLANKA**

54 let, lektorka programů  
pro školy na Vyšehradě  
*Fchodoviny + farní progr. pro školy*

**15. PLAČEK LUKÁŠ**

48 let, manažer ve vývoji softwaru  
v investiční bance

*Ženatý, tři děti, organizují dětské  
nedělní katecheze.*

**16. PROCHÁZKOVÁ ANNA**

36 let, učitelka MŠ

*Farnost je můj druhý domov.*

**17. PROCHÁZKOVÁ SILVIA**

51 let, infolinka DPP

*Chci, aby naše farnost byla  
živoucím společenstvím, kde se  
všichni budou cítit přijímání.*

**18. RADIL JAN**

38 let, pracovník odbytu –  
Pragochema spol. s r.o.

*Od září 2019 vedu kavárnu  
Cafe Terezie.*

**19. SEIDL GABRIEL**

30 let, IT specialista  
v německé bance

**20. SCHREIER JOSEF**

58 let, IT referent  
na Arcibiskupství pražském

**21. ŠMRHOVÁ MARIE**

63 let, důchodce a katechetka

*Nejen 3 dcery a 9 vnoučat,  
ale celá CÍRKEV je moje rodina.*

**22. ŠVEC OVÁ TEREZIE**

47 let, zdravotní sestra

*Žpěv ve schole.*

**23. VÍTEK MARTIN**

57 let, pojišťovnictví

*Chci pomáhat propojení lidí  
a aktivit ve farnosti. Synodní  
cesta by u nás měla pokračovat  
i v dalších letech.*

**24. ZAVADIL TOMÁŠ**

27 let, geograf

*Rád bych se zaměřil  
na Zastavení u MT, které  
od roku 2020 pomáhám  
organizovat.*

**25. ZINDULKA JAN**

60 let, programátor

*Ženatý 34 let, na JM od roku 1988.  
Těší nás pracovat se snoubenci  
při přípravě na manželství.*



**Milé děti,** v knihách evangelia čteme o tom, jak Pán Ježíš pomohl svým budoucím učedníkům – apoštolům lovit ryby. Na obrázku vidíme, jaké nejrůznější ryby se v síti chytily.

**Když se ale budete pozorně dívat, najdete dvě stejné.** Zkusíte to? Obrázek si pak pěkně vybarvěte.

Příště se na vás těší  
Martina Hlaváčová



**Ahoj holky a kluci**, dnes si spolu zavzpomínáme na krásnou pohádku Jiřího Stracha *Anděl Páně 2*, určitě jste si ji o Vánocích připomněli. Nese v sobě totiž důležité poselství, které zkusíme odhalit. Vaším prvním úkolem bude propojit osobu s větou, která ji v pohádce charakterizuje. Tím se vám poskládají písmenka do správného pořadí pro první hledané slovo. Chceme totiž doplnit chybějící slova do závěrečného a velmi důležitého proslovu Pána Boha.

**(1) Osoby:**

1. Uriáš (čert)
2. Petronel (anděl)
3. Dívka Anežka
4. Prodavač párků
5. Pán Bůh
6. Voříšková, duše z očistce
7. Magdaléna, švadlenka
8. Archanděl Gabriel

**Věty:**

- P** „Vždyť nemám čerta ani anděla a vypadám jako koza!“  
**T** „Ty – ven! Ty – ven!!“  
**U** „Na svatého Mikuláše, hodte párky do guláše!“  
**O** „Ty... matlo! Hi – hi – hi!“  
**T** „Jména Svaté rodiny? Šmarjájosef, já si teď honem nevzpomenu!“  
**D** „Ty zmetku pekelná!“  
**I** „Pane mistr, nevyhazujte ji. Ona živí šest dětí!“  
**S** „Jestli s tím tady nebudete do rána, než kohout třikrát zakokrhá, udělám z vás hvězdnou mlhovinu!“

**(2) Pro vyluštění druhého slova budete potřebovat správně zodpovědět devět otázek. Písmenko vámi vybrané odpovědi zaneste do tajenky.**

**1. „Petroneli, vstávej!“**

**Proč se Petronelovi nechce vstávat?**

- Sv. Anna mu v noci sebrala peřinku a jemu byla zima . . . . . **L**
- Předchozí večer vypil sv. Martinovi svatomartinské víno . . . . . **N**
- Musel v noci zaskakovat za sv. Petra u brány . . **K**

**2. Co zbylo sv. Mikuláši po nadílce?**

- Oříšky, ale uhlí a brambory došly . . . . . **E**
- Brambory, oříšky došly a uhlí mu někdo ukradl . **U**
- Nic . . . . . **A**

**3. Jak se duše z očistce dostala do nebe?**

- Sama, prostě přilétla a byla . . . . . **D**
- Anděl se chodil pravidelně do očistce ptát . . . **R**
- V očistci zazvonila a anděl jí přišel otevřít a dovedl do nebe . . . . . **P**

**4. „Košťále, my se brzy uvidíme!“ (Uriáš) – Kdo byl Košťál a proč se s ním chtěl Uriáš opět setkat?**

- Cukrář, pekl lahodné dorty. . . . . **J**

- Prodavač párků, Uriáš chtěl párky pro nebeskou hostinu místo many . . . . . **Z**
- Mistr krejčí, pro jeho lakotu ho chce vzít do pekla **Ř**

**5. „Uriáš, tohle ti nikdy neodpustím! Proklínám tě do posledního chlupu! Nenávidím Tě!! (Petronel) – Proč se Petronel tolik zlobí?**

- Uriáš úspěšně svádí švadlenku Magdalénu . . . . **I**
- Uriáš snědl Petronelovi všechny párky . . . . . **O**
- Uriáš porazil Petronela v mariáši . . . . . **E**

**6. Proč se vlastně tentokrát Petronel a Uriáš ocitli mezi lidmi na světě?**

- Měli zjistit, jak se dělá z jablek kompot. . . . . **S**
- Měli maminkám pomáhat se zlobivými dětmi . . **K**
- Měli najít a přinést zpět jablko ze stromu poznání . **T**

**7. Kdo Uriášovi a Petronelovi pomohl uniknout mikulášské konkurenci přes řeku?**

- Sv. Pankrác, Servác a Bonifác – řeka zamrzla. . . **I**
- Mojžíš – vody se roztoustily . . . . . **E**
- Sv. Kryštof – přenesl je na ramenou . . . . . **O**

**8. „Petroneli, JÁ je sobectví. Pravá láska je trpělivá a nezávidí. Přej druhým, ne sobě!“ (P. Maria) Na jakou Uriášovu prosbu reaguje Panna Maria? Petronel chce,**

- aby se Magdaléna zamilovala do něj . . . . . **L**
- získat jablko jen pro sebe . . . . . **S**
- aby už nemusel sedět u brány . . . . . **A**

**9. Uriáš je proměněn ve hvězdnou mlhovinu. Co na to Petronel?**

- „Dobře mu tak, zaslouží si to!“ . . . . . **Č**
- „Pošli mě za ním, Bože Všemohoucí. Určitě mu tam je smutno...“ . . . . . **I**
- Mlčí. Kousl si totiž do jablka. . . . . **K**

*Tajenka:*

**„Kdo dokáže (1) . . . . . (2) . . . . . , ten může zasednout s Pánem Bohem na výsostech, archanděli Petroneli!“ (Pán Bůh)**

Vyluštili jste tajenku? Pojdme ji zkoušet i v životě.  
 Je to pěkná fuška, ale stojí za to!

Příště se těší Blanka



## zprávičky z Farní charity

**T**říkrálová sbírka probíhá od 2. ledna 2022.

V prvních dvou lednových týdnech koledníci vybírali tradičním způsobem do kasiček. Koledovat jsme mohli sice omezeně, ale přesto jsme naplnili patnáct kasiček. Velice nám pomohly děti, které chodí na náboženství, a jejich katechetky. Letos s námi koledovali i koledníci z farnosti na Lhotce. Výtěžek sbírky zatím neznáme, ale za vaši velikou obětavost jsme moc vděční.

I v letošním roce můžete přispívat do on-line kasičky, a to až do 31. 3. 2021 na **účet sbírky 66008822/0800**. Pokud k platbě uvedete **variabilní symbol 77910016, konstantní symbol 0308**, podpoříte přímo naši Charitu Praha–Chodov. Přispět můžete i pomocí webových stránek **www.trikralovasbirka.cz** a z nabídky si opět vybrat konkrétní Charitu, kterou chcete podpořit. Na stejných stránkách najdete i výsledky Tříkrálové sbírky z celé republiky.

### Připojuji ještě statistiku za rok 2021:

#### Ošetřovatelská služba:

|                |       |
|----------------|-------|
| Počet klientů: | 109   |
| Počet návštěv: | 3.859 |

#### Pečovatelská služba:

|                |       |
|----------------|-------|
| Počet klientů: | 125   |
| Počet návštěv: | 8.876 |
| Počet hodin:   | 6.250 |

#### Osobní asistence:

|                |         |
|----------------|---------|
| Počet klientů: | 48      |
| Počet hodin:   | 7.695,5 |
| Počet návštěv: | 5.577   |

#### Půjčovna zdravotnických pomůcek:

|                |    |
|----------------|----|
| Počet klientů: | 39 |
|----------------|----|

#### Celkový počet klientů: 212

Někteří klienti využívají několik našich služeb současně, proto celkový počet klientů neodpovídá součtu klientů jednotlivých služeb.



Charitu Praha–Chodov v roce 2021 podpořilo čtyřicet osm individuálních dárců, kteří dohromady přispěli částkou 283.700 Kč. Potvrzení o daru k odečtu ze základu daně z příjmů jsme vystavili všem dárcům, na které máme kontakt. Pokud vám potvrzení o daru nepřišlo, pravděpodobně neznáme váš e-mail, telefon a nemáme ani adresu. O vystavení potvrzení o daru je možné požádat moji asistentku Annu Čejkovou na telefonu 272 941 972.

Postní sbírka v roce 2021 vynesla 19.673 Kč. Peníze přidáme k výnosu Tříkrálové sbírky 2022 a koupíme za ně nové auto pro naše terénní sociální služby.

V kasičce v kostele sv. Františka z Assisi se za rok 2021 sešlo 3.250 Kč. Za všechny finanční i věcné dary velice děkujeme.

Musím připomenout i milé lidi, které kolem sebe mám. Spolupracovníky z Charity, protože bez jejich obětavosti a loajality bychom žádné služby poskytovat nemohli. Všechny naše dárce, ať už dar posílají na účet, dávají do kasičky v kostele, přinesou do kanceláře nebo vhodí penízky do kasičky třem králům. Michaela, Františka, Karinu, Vlastu i Václava, kteří se mnou mnohé sdílí. Samozřejmě i vás všechny, kteří na nás a naše služby myslíte v modlitbách. Díky moc vám všem.

**Eva Černá**

# Cafe Terezie

## Otevírací doba:

|    |             |
|----|-------------|
| Po | 15.30–21.30 |
| Út | 15.30–21.30 |
| St | 15.30–20.00 |
| Ne | 10.00–13.00 |



## KNIŽNÍ OBCHŮDEK



• **Tomáš Halík:**

### Odpolnedne křesťanství: odvaha k proměně

Kniha Odpolnedne křesťanství pojednává o proměnách víry v lidských životech i v dějinách a využívá k tomu metodu kairologie – teologicko-sociologické interpretace změn v oblasti náboženství, kultury a společnosti. Současnou krizi církve představuje autor jako přechod do nové etapy dějin křesťanství.

• **Gabriela Ivana Vlková:**

### Bůh milosrdný, nebo trestající?

Stránky Starého zákona se doslova hemží krutostí. Snad by se to dalo ještě nějak skousnout, kdyby se jednalo pouze o činy zlovolných lidí, kteří se Bohu vzpírají. Jenže ve Starém zákoně je to sám Bůh, kdo velmi často jedná tvrdě! Není proto divu, že občas bývá zdůrazňován kontrast: Bůh Starého zákona trestá, jeví se jako krutý, zatímco Bůh Nového zákona odpouští, tedy je milosrdný. Ale je tomu tak doopravdy? ...Nebylo by dobré důkladněji ověřit, jak tomu s Jeho milosrdenstvím v Písmu vlastně je? (z autorčina úvodu)

• **YouCat – příprava na biřmování**

YOUCAT – příprava na biřmování je dobrou nabídkou pro všechny, kdo se připravují na přijetí svátosti biřmování. Seznamuje nás s tím, co vlastně biřmování znamená, vykládá to, jak dospívající a dospělý člověk poznává Boha, co je hřích a jak nás od něj Ježíš osvobozuje, jak se modlit a zpovídat, když nám to nejde, a konečně jak žít trvale v církvi a s církvi.

## PROGRAM / AKCE

- **9. 2. / 19.00 – Hudební kavárna** – podvečer s hudbou a posezením v Cafe Terezie. Vstup 60 Kč.
- **10. 2. / 19.00 – Zastavení u Matky Terezy – s Michaelou Duffkovou nad tématem: Závislosti na alkoholu** a jak se z toho dostat ven. Autorka Blogu Zápisník alkoholičky získal prestižní cenu Magnesie Litera. (KCMT)
- **12. 2. / 10.00 – DEN NEMOCNÝCH** – možnost při bohoslužbě přijmout svátost nemocných.
- **20. 2. / 17.00** – koncert pro všechny dárce, spolupracovníky a dobrovolníky farnosti. Koncert v podání **Dua Naboso**.
- **26. 2. – Masopustní sobota** – možnost vyfotit se u masopustního maskota. Otevřená kavárna – koblihy budou.

*Pro vstup na programy kulturního charakteru vyžadujeme předložení potvrzení o O nebo N dle aktuální situace.*

## SETKÁNÍ

- Každou středu v 19.00 pokračují ve farním sále u sv. Františka pravidelná setkání **Život z víry**. Jsou otevřená každému, kdo se chce blíže seznámit se základy křesťanské nauky. Srdečně zve jáhen Pavel Urban
- **Setkání společenství Hnutí fokoláre** – 7. 2. 2022 od 19.15 v KCMT. Slovo života na únor: „Kdo ke mně přijde, toho jistě neodmítnu.“ (Jan 6,37) Jana a Viktor Friedovi – tel. 731 625 949.
- **Páteční dopolední setkávání (nejen pro seniory)** – každý pátek je v 9.00 v kapli KCMT bohoslužba slova se sv. přijímáním s jáhnem Pavlem Urbanem, poté posezení ve foyer. Přijďte mezi nás podělit se o své radosti i starosti a najít společenství. Srdečně zveme! Jana a Viktor Friedovi
- **Modlitební setkání maminek (nejen) na mateřské dovolené** se koná ve středu dopoledne od 9.30 do 11.30 v suterénu fary u kostela sv. Františka z Assisi. V únoru se sejdem 2., 9., 16. a 23. 2. Srdečně zve Lýdia Murínová tel. 730 825 301

**Hledáme grafika pro Fchodoviny** – zpočátku pro alternaci a výpomoc při přípravě našeho zpravodaje • pokud možno grafika znalého práce s InDesignem a se zkušeností s přípravou a zlomem publikací • v druhém případě stačí orientace v grafických programech a základní znalost typografie.



## ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY

- **Úmysl papeže:** *Za řeholnice a zasvěcené ženy* – Modleme se za řeholnice a zasvěcené ženy; plni vděčnosti za jejich poslání a odvahu jim vyprošujeme, aby i nadále nacházely nové odpovědi na výzvy naší doby.
- **Národní úmysl:** *Za zimní olympijské hry* – Modleme se, aby konání zimních olympijských her přispělo ke skutečnému rozvoji lidských práv v Číně.

## KONTAKTY • AKTUÁLNÍ POŘAD BOHOSLUŽEB

**KANCELÁŘ KCMT – HÁJE**

U Modré školy 1, 149 00 Praha 4

Tel: 242 485 826

E-mail: kancelar@kcmt.cz

Úřední hodiny:

Po–St 8.30–15.00

**Úřední hodiny kněze:**

Středa 8.30–10.30, 16.00–17.30

**FARNÍ KANCELÁŘ CHODOV**

Na Sádce 1296/18, 149 00 Praha 4

Tel: 272 934 261

E-mail: kancelar@kcmt.cz

**Úřední hodiny kněze:**

Pátek 16.00–17.30

(V jiném termínu po předchozí dohodě.)

|         | kostel sv. Františka | kaple sv. Matky Terezy                  |
|---------|----------------------|-----------------------------------------|
| Pondělí | –                    | –                                       |
| Úterý   | 18.00                | –                                       |
| Středa  | –                    | 18.00                                   |
| Čtvrtek | –                    | 6.45                                    |
| Pátek   | 18.00                | 9.00 Bohoslužba slova se sv. přijímáním |
| Sobota  | 8.00                 | –                                       |
| Neděle  | 8.00, 20.00          | 9.30, 11.00                             |

Jedna nedělní bohoslužba je přenášena na [youtube.com/kcmtpraha](http://youtube.com/kcmtpraha)

Bohoslužby v Domovech pro seniory Donovalská a K Milíčovu jsou v současné době přístupné pouze pro klienty.

☎ / mob.

e-mail

|                                              |                          |                                 |
|----------------------------------------------|--------------------------|---------------------------------|
| P. Michael Špilar (farář)                    | 272 934 261, 603 151 265 | farar@kcmt.cz                   |
| P. František Čech (farní vikář)              | 731 124 507              | farnivikar@kcmt.cz              |
| Farní kancelář (fara – Na Sádce)             | 272 934 261              | farar@kcmt.cz                   |
| Karina Juráková (ředitelka KCMT)             | 731 625 970              | kancelar@kcmt.cz                |
| Kancelář KCMT, farní kancelář KCMT           | 242 485 826              | kancelar@kcmt.cz                |
| Pavel Urban (trvalý jáhen)                   | 272 911 264              |                                 |
| Ladislav Staněk (trvalý jáhen)               | 724 112 799              | stanek@kcmt.cz                  |
| Václav Šebek (pastorační asistent)           | 242 485 830, 734 547 021 | spravce@kcmt.cz                 |
| Jaroslav Olšanský (předseda KSK Praha)       | 603 256 411              | jarda.olsansky@kskpraha.org     |
| Vlasta Hamalová (koordinátorka dobrovolníků) | 733 770 847              | hamalova@kcmt.cz                |
| Petr Fried (pracovník KCMT)                  |                          | fried@kcmt.cz                   |
| Charita – Eva Černá (ředitelka)              | 737 322 569, 242 485 823 | kancelar@charitapraha4.cz       |
| Charita – pečovatelská služba                | 737 948 638, 272 941 972 | socialnisluzby@charitapraha4.cz |

Číslo účtu: **Sberbank 4200060575/6800, Komerční banka 19-9362170227/0100****Příští uzávěrka bude 15. února 2022.**

Náklady na 1 výtisk 14 Kč.

**fchodoviny@kcmt.cz***Fchodoviny*

Zpravodaj RK farnosti Praha – Chodov / 2022 / ročník 21 • redakce: Blanka Pitřincová, Katka Friedlová (rozhovory),

Josef Karhan • korektury: Lenka Doležalová • typografie: Josef Karhan • foto: Aní Procházková a spol.

• za obsah odpovídá: P. Michael Špilar • <http://www.kcmt.cz/fchodoviny> • Tiskne: TLAMA design